

Píše Michal Topor

(E*forum, 20. 07. 2011)

V novém, červnovém čísle Světa literatury č. 43/2011 lze mj. číst studii Martina Rittera K filosofii dějin W. Benjamina: model překladu (s. 89–100), již se znovu přihlašuje filozof a překladatel, který v průběhu několika posledních let přispívá k hlubší a zodpovědnější reflexi Benjaminova díla.

Před lety (v letním semestru 2006) provázel Petr Málek na pražské filozofické fakultě seminářem, jehož hybnou silou byly texty Waltera Benjamina („Melancholie moderny v /literární/ estetice Waltera Benjamina: alegorie, vypravěč a smrt“; srov. poté Málkovu knihu Melancholie moderny, 2008). K pátečnímu hloučku patřil také **Martin Ritter**, debatér s podstatnou zkušeností s dílem německého kritika a učenice. K práci s Benjaminem jsme užívali jeho překladů. Jedním z textů, s nimiž jsme se tehdy potýkali, byla ostatně úvaha **Úkol překladatele** (z roku 1921). Svému „úkol“ dostal Martin Ritter roku 2009 prvním svazkem Výboru z díla WB (Literárněvědné studie, Oikúmené), který zahrnuje „především statě literárněvědného charakteru nebo obecněji texty k filosofii umění“ (s. 334), mimo jiné i překlad první verze proslulé stati Das Kunstwerk im Zeitalter seiner technischen Reproduzierbarkeit (z roku 1935) či Benjaminovy disertace Der Begriff der Kunstkritik in der deutschen Romantik, publikované v roce 1920. Pozoruhodný svazek, navazující na výbory Dílo a jeho zdroj (Odeon 1979, ed. Růžena Grebeníčková, přel. Věra Saudková a doslov napsal Jaroslav Střítecký) a Agesilaus Santander (Hermann a synové 1998, ed. a přel. Jiří Brynda) se dočkal – pokud vím – pouze ledabylých, marně upovídáných recenzí. Vladimír Trpka se např. rozhodl „rozvrhnout otázku, k jakému čtení tyto texty vlastně vybízejí a z kterých stran k nám dnes Benjaminovo myšlení o literatuře přistupuje“ a nakonec doporučil „zaplavat si alespoň na chvíli v tom zakázaném jezírku Benjaminova myšlení“ (?) (Tvar č. 19/2009, s. 19).

Překlad Literárněvědných studií doprovodila Ritterova kniha Filozofie jazyka Waltera Benjamina (Filosofia 2009, s doslovem Karla Theina). Ta se už nedočkala žádné (tištěné) reflexe. Není to ostatně kniha k odpočinku. Ritter opatrně a bděle potězkává Benjaminovy formulace (z let 1916–1925), kriticky se k nim vrací – s riskantní představou pravého smyslu Benjaminova slova/teze. Pokouší se je vymanit z moci nejednou vlivně zjednodušujících a současně inspirativních interpretací a de facto tak programově pokračuje v projasňující práci překladu, s citlivostí k disproporcím, paradoxům a limitům dílčích aspektů Benjaminova uvažování – o jazyce, překladu, dějinách, (romantické) umělecké kritice, pravdě v uměleckém díle.